

Mas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 41

V Celovcu, dne 10. oktobra 1957

Cena 1.50 šilinga

V pravem duhu

Danes je minulo ravno 37 let, odkar so na Koroškem odločili v con A o pripadnosti južnega dela dežele k Avstriji ali Jugoslaviji. Avstrija je dobila 22.000 glasov, Jugoslavija pa 15.000.

Te številke govornijo zelo zgovoren jezik. Po nemških poročilih — na podlagi uradnih ljudskih štetij iz časa avstrijske monarhije račun tudi drugačen biti ne more, — je glasovalo najmanj 10.000 Slovencev iz gospodarskih in političnih razlogov za Avstrijo. Tako upravičeno smemo ugotoviti, da plebiscit leta 1920 ni pomenil merjenje sil med Slovenci in Nemci, marveč je odločil le o teritorialni pripadnosti cone A. Deseti oktober 1920 zato jasno dokazuje, da živita na Koroškem dva naroda ali bolj rečeno dela dveh narodov.

Na tej postavki temelji tudi državna pogodba iz leta 1955. Vsa naša stremjenja od leta 1920 do danes slonijo na tem dejstvu. Mnenja smo, da preko tega dejstva ne mi in ne Nemci ne moremo. Z vsem stremjenjem podpremo Nemce, če zahtevajo svoje pravice, ne moremo pa opustiti svoje borbe za naše pravice, ki so zapisane v izjavah deželnega zbora iz leta 1920, ki so bile izpovedane na velikem zborovanju na Gosposvetskem polju leta 1920 ob navzočnosti nekaterih in svetnih dostojanstvenikov in ki so nam cerkvenih in svetnih dostojanstvenikov in ki so nam ponovno zajamčene v avstrijski državni pogodbi iz leta 1955.

Kdor meni, da dane besede v politiki niso važne, kdor meni, da od države prevzete obveznosti niso odločilne, ta se moti. Zgodovina hodi včasih trdo pot pravice in nebroj je jasnih dokazov tudi iz najnovije dobe, da krivična posest in pridobitve iz gineje v nič; hud udarec za potomce, nad katerimi se maščujejo grehi prednikov. Izginile so v zgodovini vladavine in narodi, premaknile so se meje. Le kdor gradi na pravici, na bratskih odnosih do sosedov, do bližnjega, ustvarja temelje medsebojnega spoštovanja in dobrih odnosov, kateri so boljši garant tega, kar je njegovo, kakor sila in ošabnost.

Deželni zbor in veliko zborovanje na Gosposvetskem polju sta zagotovila koroškim Slovincem polno enakopravnost na vseh področjih javnega življenja. Dejstvo, da ravno v teh mesecih vladni listi govorijo o zanemarjenih delih naše dežele, dejstvo, da so dejansko prispevki iz Marshalllove pomoči romali v severni del naše dežele, dejstvo, da se ceste gradijo vsepovsod prej kot pri nas, jasno dokazuje, da obljub iz leta 1920 niso držali. Glede našega narodnega življenja pa stojijo stvari najbolj žalostno, saj storijo vse, da nam zavirajo naš kulturni napredek, storijo vse, da nas, rojake slovenskega rodu, naštejejo pri vsakem ljudskem štetju manj. To ni volja božja, kot so izrazili celo že neke v nemških cerkvenih krogih, to je gola sila, ki je položila svojo težko pest na nas, kajti Bog je Bog pravice in njegova volja krivica ne more biti.

Je dejstvo, da so vse nemške stranke iskale na jugu naše dežele le volilce, ne pa svojih poslancev v deželni in državni zbor. To jasno kaže, da nemškim strankam skozi vsa leta ni bilo resno na tem ležeče, da uresničijo dana zagotovila.

Poznamo nemške uradnike, ki so službovali v naših krajih in ki sedaj službujejo v nemškem delu dežele. Le-ti zatrjujejo, da je naše ljudstvo pridno in zvesto do skrajnosti, če najde razumevanje pri vladajoči večini. Tembolj je nerazumljivo, da so gospodarske prilike v nemškem delu s strani vlade in oblasti povsem ugodneje urejene. Ne le v narodnostnem pogledu, marveč v vsem javnem in gospodarskem življenju je slovenski del dežele zastavljen. Dežela ne potrebuje samega govorjenja in hvalisanja o lastnem junaštvu. 10. oktober bi moral kot fanal pokazati na naše zastopljene kraje: deležni morajo biti pravični enakosti! Dokler se vršijo proslave okoli desetega oktobra le v duhu zmage enega nad drugim, tako dolgo ne morejo služiti pomirjenju v deželi. Zdi se nam, da so zopet na delu gotovi krogi, ki zavestno želijo podtakniti desetemu oktobru 1920 duh desetega aprila 1938, ki je za slovenski del dežele zapisal smrtno obsodbo. To obsodbo je zgodovina izbrisala. Duh desetega oktobra pa mora postati tak, da zgodovini krivic brisati ne bo več treba, kajti izkušnje takih problemov so za obe stranki bridke.

Priprave za polet na Luno

Sovjetskim znanstvenikom je uspelo dati Zemlji malega sopotnika, ki bo nekaj časa spremljal Zemljo. To je prvi uspeli poskus te vrste. V tej zvezi so objavili tudi priprave za polet na Luno. Ti znanstveniki so mnenja, da bo v doglednem času mogoče dogotoviti vsemirsko raketo, ki bo odletela na Luno in se v desetih dneh vrnila. Seve ta vsemirska raketa še ne bo imela spremljevalca človeka, ker bo rešitev tega vprašanja šele verjetna ali možna, ko se bo vsemirska raketa vrnila in bodo v njej stroji in aparati zabeležili vse podrobnosti potovanja. O svojih vsemirskih načrtih trdijo znanstveniki, da se bo vsemirska raketa mogla oddaljiti 400.000 km od naše Zemlje, Luna pa je oddaljena 384.000 km.

Vsemirskemu satelitu pripisujejo tudi

strateško važnost, ker so vojaški krogi mnenja, da bo takega satelita v bodoče možno opremiti z aparaturami, ki bodo na vsej poti snemala in tako omogočila pogled tudi v kraje, ki so še neodkriti, ali na vojaške naprave, ki so skrite.

Združene države Amerike bodo storile vse korake, da bi na tem področju popravile slab vtis, katerega je pozročila ruska zmaga v vsemirju. Zapadni svet je bil prepričan in je tudi pričakoval, da bodo prednjačili Amerikanci. Časopisje poroča, da bo Amerikancem še to leto uspelo dohiti Rusijo.

Po vsej verjetnosti pa bodo Rusi drugega sopotnika naše Zemlje 7. novembra tega leta odposlali v vsemirje, to je ravno za 40-letnico sovjetske revolucije.

5. 10. 1954 — 5. 10. 1957

Po treh letih veljavnosti Londonskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, ki vsebuje jasna določila glede Italijanov v nekdanji con B in glede Slovencev v nekdanji con A Svobodnega tržaškega ozemlja, je vrsta teh določb ostala neizpolnjena. V veljavi so le ona dejstva, katera so ustvarili Amerikanci leta 1945 in 1946 v pogledu šolstva, vsa druga določila takozvanega sporazuma pa so ostala odprta in niso dobila zakonite osnove. Odnosi med Italijo in Jugoslavijo so se na vseh področjih v tem času izboljšali, ni pa se izboljšal položaj Slovencev v nekdanji con A, ki je prešla popolnoma pod italijansko upravo. Pri takih

prilikah seve tudi tržaški Slovenci s skrbjo gledajo v svojo bodočnost in so si vse njihove narodnostne skupine edine v zahtevi, da Italija izpolni prevzete obveznosti.

Novi poslaniki

Jugoslavija je poslala na Dunaj novega veleposlanika v osebi Jožeta Zemljaka. Prejšnji jugoslovanski poslanik na Dunaju dr. Radivoj Uvalič pa gre na novo službeno mesto v Pariz. Oba veleposlanika sta bila pred nastopom novih mest v avdienci pri maršalu Titu.

Podobno kakor pri nas

Glasilu avstrijske narodne manjšine v Južnem Tirolu poroča, da je dobil nek nemški odvetnik v Bozenu od okrajnega sodišča v Brunecku vrnjene vse predložene dokumente s pozivom, da mora poskrbeti italijanski prevod, ker sodnik ne zna nemški. Za slučaj pa, da odvetnik ne predloži italijanskih prevodov, bo sodnik razpravo odložil tako dolgo, da bodo uradnim potom poskrbeli prevod dokumentov.

Pri okrajnem sodišču Kaltern pa se je primeril drug slučaj, kjer se je moral zagovarjati nemški trgovec Kerschbaumer. Ker je sodnik od obtoženca zahteval, da podpiše v italijanskem jeziku pisani protokol, je ta

odklonil in se skliceval na pravice, ki so zajamčene v pariški pogodbi. Sodnik pa je obtoženca nahirulil in poglal iz dvorane. Nemški list „Dolomiten“ se upravičeno hudo pritožuje nad dejstvom, da Italijani tekom 11 let niso na sodiščih poskrbeli sodnikov in uradnikov, ki bi bili zmožni nemškega jezika.

Pri nas pa tudi trdijo, da bi nastale nepremostljive težave, če bi dovolili slovensčini vlogo v državni pogodbi določenega uradnega jezika.

Vse to se dogaja v času, ko govorijo politiki o združenju Evrope in skupnosti evropskih narodov.

Organizacija združenih narodov

V New Yorku je v teku Generalna skupščina OZN, ki išče izhodov v raznih zamotanih svetovnih vprašanjih. Tako je na vrsti vprašanje Alžira, za katerega je jordanški delegat predlagal, da naj bi čete Organizacije združenih narodov prevzele oblast in napravile red. Ta predlog seve ne more dobiti večine, ker se večina držav le ne bo postavila proti Franciji. Francija pa, ki bi morala pred Organizacijo združenih narodov nastopiti z jasnimi načrti glede Alžira, je zopet brez vlade in tudi ni pričakovati, da bo prav kmalu prišlo do rešitve vladne krize. Pri velikem številu strank v francoskem parlamentu je pač lahko vlado strmoglaviti, težko pa je postaviti novo vlado.

Med štirimi stenami pa sta imela štirinajst dni razgovor zunanja ministra Sovjetske zveze Gromiko in Združenih držav Amerike Dulles. Prav gotovo bi vsebina tega razgovora zanimala tudi ves ostali svet.

Istočasno se v New Yorku nahaja tudi vladika Makarios iz Cipra. On je prvobitni narodni volje Grkov na Cipru, da bi se oni združili z materinsko državo Grčijo. Eisenhower je sicer osebni razgovor z Ma-

kariosom odklonil, vendar ne smemo prezreti, da ima Makarios kakor tudi ves grški narod v Ameriki mnogo prijateljev. Seve uradna politika Amerike ne more nastopiti zopet proti Angliji, kakor se je to zgodilo lanskega oktobra v Egiptu.

Nove kasarne na Štajerskem

Štajerska vlada je dovolila 10 milijonov šilingov za zidavo vojašnic v Lipnici, Feldbachu in Fehringu. To je neke vrste predajem na denar, ki ga mora investirati država, ker so kasarne zadeva države in ne dežel.

Na Poljskem

so v glavnem mestu, v Varšavi, izbruhnili nemiri med visokošolci, ker je vlada prepovedala dijaško glasilno „Po prostu“, v katerem je mladina zahtevala novih političnih svoboščin, ki so jih rodili dogodki lanskega oktobra meseca. Vladni predsednik Gomulka je ostro nastopil proti nemirnim primas Poljske kardinal Višinski je v svoji pridigi minulo nedeljo pozival mladino, naj bo razsodna, ker je Poljska v težkem položaju.

— KRATKE VESTI —

VODSTVO DVOJEZIČNE SOLE V BLAČAH pri Zilji javlja, da se vrši na tamošnji šoli pouk po veljavnih predpisih in da poročilo, katero smo objavili v številki 40 našega lista na istem mestu, ne odgovarja dejstvom.

Pri danih gospodarskih prilikah je bila tudi ČESKOSLOVASKA prisiljena, da zmanjša cilje svoje petletke, kakor so to morali storiti v Sovjetski zvezi, ker se češkoslovaško gospodarstvo ni razvijalo, kakor je bilo predvideno in to posebno na področju premoga, jekla in živil.

Organizacija SODNIKOV V AVSTRIJI je praznovala te dni svojo petdeseto obletnico in pri tej priložnosti so sodniki zahtevali nov službeni zakonik.

Po zmagi ADENAUERJEVE STRANKE v Zapadni Nemčiji je izbruhnila tudi na Bavarskem vladna kriza. Do sedaj so tvorili vlado socialisti z drugimi malimi strankami, Adenauerjevi pristaši pa so bili v opoziciji.

ZASTOPNIKI AVSTRIJSKEGA PARLAMENTA bodo obiskali v času od 10. do 20. oktobra Francijo. Med avstrijskimi poslanci je tudi dvorni svetnik dr. Weiss, ki zastopa Koroško v parlamentu.

V ZAPADNEM BERLINU se rodi komaj 7,9 otrok na 1000 prebivalcev. Je to na vsem svetu najnižje število.

MESTNI ODBOR TRSTA je postal dela nesposoben in je bil razpuščen. Posle župana opravlja komisar dr. Guido Mattucci.

TEKOM OKTOBRA bodo dobili vsi rentniki svojo 13. rento v isti višini, kakor je bila njihova rentna v septembru.

MINISTER ZA OBRAMBO Sovjetske zveze Jurij Žukov se mudi na uradnem obisku v Jugoslaviji, da vrne obisk jugoslovanskega vojnega ministra, ki je nedavno obiskal Sovjetsko zvezo.

Mednarodni kongres VOJNE MEDICINE IN FARMACIJE se je vršil pretekli teden v Beogradu. Kongresa so se udeležili zastopniki USA, Sovjetske zveze ter vrste evropskih, azijskih in ameriških držav.

Kakor znano, je JAPONSKA ponovno protestirala proti poskusom z atomskim orožjem tako v Ameriki kakor v Londonu in Moskvi. Na zadnji protest je pismeno odgovoril predsednik Združenih držav Eisenhower, kjer pravi, da se Amerika iz varnostnih razlogov ne more odpovedati takim poskusom.

V SOVJETSKI ZVEZI pripravljajo obsežne svečanosti za proslavo 40 letnice revolucije. Te proslave se bodo vršile v času od 25. oktobra do 7. novembra.

SVOJEČASNA FRANCOSKA KOLONIJA TUNIS v severni Afriki je dobila dalekosežno samoupravo. Kljub temu pa zopet vre, kakor vre tudi v sosednjem Alžiru. Tuniška vlada je odpoklicala svojega veleposlanika v Parizu in zahtevala, da se umakne francoski konzul v Kefu.

ITALIJANI SO HOTELI IMETI VOĐOVJE ZILJE. Ker hoče Italija ob Tagliamentu graditi velike hidrocentrale, bi hotela imeti v ojačenju svojega vodovja tudi vode koroške Zilje. Koroški strokovnjaki so se odločno izrekli proti takim načrtom, ker bi pri tem tpele elektrarne ob Dravi, katerim bi bila na ta način vzeta voda reke Zilje. Seve bi bile prizadete tudi elektrarne na jugoslovanski strani, kar pa bi zopet obremenilo avstrijsko gospodarstvo, ker to dobavlja električni tok v vedno večji meri iz teh jugoslovanskih central.

SOVJETSKA ZVEZA JE POSLALA V JUGOSLAVIJO novega veleposlanika v osebi Ivana Konstantinoviča Zamčevski, ki je pretekle dni nastopil svojo službo z izročitvijo poverljivih dokumentov.

Politični teden

Po svetu . . .

Peti oktober 1957

bo prav gotovo ostal v zgodovini človeštva zapisan z velikimi črkami. To, kar so že leta in leta napovedovali tako Amerikanci kakor tudi Rusi; se je Rusom dejansko posrečilo. V petek, dne 5. oktobra, so Rusi, in to predvsem ruski znanstveniki, dali naši materi zemlji novega malega spremljevalca. Posrečilo se je, poslali v velike višine kakih 900 km nad zemljo 83,6 kg težko aparaturo, katera kroži z 28,600 km na uro okoli naše zemlje. V času ene ure in 36 minut preleti ta stvar enkrat okoli cele zemlje in to pot opazujejo tudi v vseh zvezdarnah sveta. Ker je v tem krožečem telesu tudi vrsta raznih aparatov za radio-oddajo, so seveda tudi sprejemne postaje v trajni zvezi z njim. Ta nova luna naše zemlje ima obliko krogle s premerom 58 cm in bo, kakor poročajo, ostala spremljevalka naše zemlje bajé par tednov. Nato se bo spet približala naši zemlji in bo na poti k zemlji „zgorela“ zaradi velike vročine, ki bo nastala v trenju z zrakom.

Ta dogodek je presenetil ves svet. Posebno Amerikanci so v zadregi, saj so oni sami in tudi vsi drugi narodi računali s tem, da se bo najprej Amerikancem posrečilo roditi naši zemlji novega spremljevalca ali novočasno luno. V političnih krogih so se pojavili tudi očitki na račun Amerike, češ da je ona zamudila veliko priložnost, da bi s takim uspehom utrdila vero zaupnikov v ameriško „vsemogočnost“. Iz tega posrečene nega poizkusa sklepajo, da so Rusi tudi na drugih področjih atomskega raziskovanja v zadnjih letih močno napredovali in da nikakor ne zaostajajo za Zapadom, mogoče so ga celo že prekosili.

Iz Nemčije poročajo,

da je nastala med vlado v Bonnu in lastniki nemških premogovnikov nova napetost, ker hočejo ti tudi proti volji vlade zvišati cene premoga. Premog je neke vrste gospodarski barometer v državi. Ker rabijo premog skoraj v vseh industrijah in je premog v Nemčiji še posebno tudi osnova za produkcijo električnega toka, more seveda cena premoga vplivati na vsa gospodarska področja. Vlada pa bo poskusila ukrotiti lastnike premogovnikov s tem, da bo dala uvoziti cenejši ameriški premog in bo ukinita tudi druge davčne olajšave za lastnike premogovnikov.

V Beogradu

so minulo soboto obsodili bivšega namestnika ministrskega predsednika Milovana Djilasa zopet na 7 let ječe. Djilas je dobil pred dobrim letom tri leta ječe zaradi nekkih člankov, ki jih je objavil v ameriškem listu proti komunističnemu režimu. V zaporu pa je napisal knjigo „Novi razred“, kjer ostro obračunava s komunističnimi načeli in gospodarskimi načrti. Knjigo so po nekkih tajnih poteh spravili iz ječe in je pred nekaj meseci izšla v Ameriki v (angleškem jeziku); prav kmalu bo izšla tudi v nemškem prevodu. Zaradi tega je dobil Djilas v tajni obravnavi zopet 7 let ječe.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Prišedši domov, je napisal prošť poročilo na kresijo, prosil, naj se mu v bodoče ne poverja več takih poslanstev, in predlagal, naj se pošlje v Železno Kaplo četo vojakov, tamošnjega in obirskega župnika pa premesti. Toda oblasti so tedaj že uvidele, da ne bodo opravile ničesar, zato so pustile vso zadevo zaspati, Kapeljčani so pa vnovič pridno zvoniili proti neurju, praznovali vse stare praznike, prirejali vse stare procesije itd. Tudi je vnovič zavladala sloga med župnikom in farani, a romarjev k D. M. v Trnju je bilo odslej še več nego poprej. Ljudstvo se tudi drugod navadno ni pokorilo nesmiselnim cesarjevim „reformam“ in je živelo po svojih starodavnih običajih dalje, toda mnoge baročne pretiranosti so z novim duhom časa polagoma ugašale same po sebi.

XXVIII.

JOZEFINSKO LJUDSKO ŠOLSTVO NA SLOVENSLEM KOROŠKEM

Kar je započela Marija Terezija, je nadaljeval potem le še z večjo vnemo Jožef II., le da je skušala postopati mati čim previdnejše, a sin doseči svoje cilje čim prej in zato večkrat tudi z vso brezobzirnostjo, kar je potem tudi privedlo večino njegovih naporov do poloma. Tudi na polju šolske politike ni uvedel Jožef II. ničesar

V Franciji

še niso mogli premostiti vladne krize in je slej ko prej vprašanje Alžira v spredju vseh političnih skrbi.

. . . in pri nas v Avstriji

Celovec in Beljak sta volila

V nedeljo, dne 6. oktobra so celovski in beljaški volilci izvolili nove mestne občinske odbore.

Volilna propaganda je bila v zadnjih dneh zelo glasna in je nacionalna stranka FPÖ vnesla v volilno borbo celó zadevo slovenske gimnazije v Celovcu. Ta ogabna volilna gonja je stala stranko dva mandata v celovškem občinskem odboru in tako sedaj FPÖ tudi v mestnem svetu ne bo več zastopana.

V Celovcu so imeli do sedaj socialisti polovico vseh mandatov, v novem občinskem svetu pa bodo imeli od 36 zastopnikov le še 17, ker so enega izgubili v korist ÖVP, ki bo v novem občinskem odboru imela 13 zastopnikov. Novi občinski odbor glavnega mesta Koroške tvori torej 17 socialistov, 13 ÖVP, 5 FPÖ in 1 KPO.

V Beljaku pa so socialisti pridobili en mandat, katerega so komunisti zgubili.

V beljaškem občinskem odboru je 18 socialistov, 9 zastopnikov ÖVP, 4 zastopniki FPÖ in 1 komunist.

Upamo, da se bodo zastopniki odločujo-

čih strank sedaj po volitvah usedli za isto mizo v skrbi za obe glavni mesti naše koroške dežele.

Svetovna atomska konferenca na Dunaju

Na Dunaju pa zaseda svetovna atomska konferenca. Tudi na tej konferenci se je takoj pojavila razpoka med Vzhodom in Zapadom, ker je bilo treba rešiti vprašanje, ali naj bo komunistična Kitajska pripuščena vsaj kot opazovalec ali pa naj Kitajsko zastopajo le prijatelji Čang Kajšek-a, ki sedi s svojo vojsko in vlado na otoku Formoza.

Za predsednika te svetovne dunajske konference pa so soglasno izvolili bivšega avstrijskega zunanjega ministra dr. Karla Gruberja, ki je zadnja leta Avstrijo zastopal kot poslanik v Združenih državah Sev. Amerike.

Na Dunaju tečejo razgovori o novem proračunu za leto 1958. Koncem oktobra mora vlada predložiti osnutek tega proračuna kot svoj predlog dunajskemu parlamentu. Do tega časa pa se morajo ministrstva med seboj zrediti na gotove določene vsote.

Kancler Raab se je minulo nedeljo zopet oglašil po avstrijskem radiu z govorom, kjer je naglasil dober potek pri pogajanjih za proračun in svaril pred vsakim povišanjem raznih tarif javnih podjetij, ker bi to pomenilo zopetno premikanje cen in s tem seveda tudi nove boje za povišanje plač.

Vrsta odločilnih politikov obeh vladnih strank se je mudila minuli teden v Celovcu in Beljaku, da tam svojim volilcem poročajo o gospodarskem in političnem položaju v državi in jih za dan volitev navdušijo za svojo stranko. O izidu teh volitev poročamo na drugem mestu.

„Sivo glavo spoštuj in se odkrij pred njo!“

Šrančev oče v Rutah — devetdesetletnik

V nedeljo popoldne, ob peti uri, se je zbrala na Dobravi, tako je prastaro ime za Rute, odlična družba. G. župan Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu, g. župnik iz Šmihela, g. organist Miha Sadjak z zbranim moškim zborom, g. inšpektor Stuck ter bližnji sosedje.

Moški zbor je zapel jubilanu Šrančevemu očetu Mihaelu Koprivniku, ki so obhajali te dni 90-letnico rojstva, obenem pa njih 90. godovni dan, pred hišo v pozdrav „Oj slavljenc današnji“ ter par drugih pesmi. Nato so čestitali domači: sin Franc Koprivnik, hči Helena Obertautsch, rojena Koprivnik, njen mož Karel, Šrančevi otroci po vrsti z mamo. G. župan je peljal slavljenca v domačo izbo, kjer so oče zasedli častno mesto med g. županom in g. župnikom. Moški zbor je prepeval narodne in umetne pesmi slavljencu na čast. Gospod župan Blaške občine je povzel besedo in imel na slavljenca dobro premišljen ter lepo izdelan nagovor. . . Med drugim je dejal: „Šrančev oče, vi ste najstarejša oseba v naši občini, zato smo prišli k vam. V imenu občine vam kot župan čestitam k vašemu redkemu slavlju ter vam voščim vse najboljše za vaš jubilejni dan.“ Nato je orisal g. župan življenje slavljenca. Rojeni so bili oče pri Šrancu 25. 9. 1867. leta. Takrat je bila vojna z Lahil Na severu so udarili Nemci in nastalo je premirje z Lahil. „Pozneje ste doživeli vojno v Bosni, kamor so šli tudi naši ljudje v vojsko, kakor Roščev stric. V prvi svetovni vojni ste bili tudi

vi, sicer ne v prednjih vrstah, ampak v rezervi, delali ste metle ali kaj? Svoj dom ste odkupili od svojega brata Jurja, da ni prišel v tuje roke. Leta 1901 ste se poročili z Marijo Šorše. V zakonu sta se vama rodila dva sinova: Simon, ki je padel v drugi svetovni vojni in Franc, sedanji posestnik, dve hčeri, Marija in Helena, sedaj ga. Ober-tautsch. 41 let ste bili poročen, leta 1942 je Vas zapustila Vaša žena Marija in šla v večnost. Bili ste vedno dober katoličan in zvest sveti Cerкви, skozi več let ste opravljali službo ključarja v Rinkolah, bili ste pa tudi pošten narodnjak in rodoljub vsa leta. Bili ste lovec, in marsikatero lovsko bi nam lahko povedali. Posestvo je bolj majhno, naučili ste se že prej v mladosti krojaštva in ste potem bili leta in leta sem krojač, hodili po „šterah“ tja dol do Labota, najrajši ste bili v Suških gorah. Ta svoj posel ste opravljali prav do zadnjega leta. V drugi svetovni vojni ste občutili še drugo bol, da je bil namreč sin Franc z družino izseljen v tujino. Ko se je vrnil, ste mu izročili posestvo in tako šli v zasluženi „penzjon“.

Gospod župan je slavljenca bogato obdaroval, da ga bo dobra kapljica pregrela do dna duše.

Slavljenc je z velikim zanimanjem sledil izvajanju g. župana in z veseljem prikimal raznim dogodkom. Zahvalil se je g. županu za darove in voščila.

Tudi domači so prinesli svoje darove dedju in očetu.

Nato so gospod župnik čestitali jubilanu in mu voščili nadaljnjih deset let. Saj čez

devetdeset let jih imamo več v fari kakor n. pr. Cesarjeva mati Helena Sadjak v Breški vasi, ali Mirnikov oče v Večni vesi, ali gospod Otto Zeloht, na Bistrici v Centrali, ki je prišel iz Ukeve iz Kanalske doline, mi pa bi radi obhajali enkrat stoletnico enega naših faranov. Samo vprašanje je, če jo bomo mi dočakali. Šrančev oče jo bodo, saj so čili in zdravi, gredo okrog kot „brnca“, ni jim predaleč v Pliberk, grede se radi ustavijo na Blatu pri Štefanu in malo okrepčajo, potem pa gredo zopet proti domu. Tudi v Šmihel jim ni predaleč. Na šmihelsko nedeljo so bili med drugimi obilnimi farani pri mizi Gospodovi. Tudi v Rinkole radi pridejo. Slišijo bolj slabo, zato jih pa g. župnik slišijo, kako med pridigo pridno molijo rožni venec. Krščeni so bili isti dan kot rojeni. Ne da bi bili slabotni, ampak pred sto leti je bila taka navada, da so vsakega otroka krstili isti dan. Radi tega pa niso bili otroci bolj neumni, pa tudi prehladij se ni nihče. G. župnik so jim stavili na razpolago, ali naj še enkrat njih roke ovijejo s štolo ali pa hočejo imeti rožni venec, da jim Marija izprosi nadaljnjih deset let in potem enkrat pa srečno zadnjo uro; pa so izbrali raje rožni venec, katerega zelo častijo ter radi molijo.

Še posebej smo se spomnili, da imamo v svoji sredi tri slavljence, ki obhajajo svoj god: jubilan Šrančev oče Miha Koprivnik, 90 let stari, Klančnikov oče Miha Sadjak, 72 let stari, in naš organist Miha Sadjak, mlajši 35 let in smo jim čestitali.

Med slavnostno pojedino so pevci prepevali neprenehoma, da nam je bil užitek in kratek čas ob enem! Šrančev oče se nikoli niso slišali takega prepevanja v svoji hiši kot danes za svojo devetdesetletnico. Med odmori pa so nam povedali marsikatero smešno iz lovstva, bodisi iz levega bodisi iz desnega, saj so bili v Rinkolah in v Dobrovi svoj čas lovci. Nekateri so bili pravi, drugi pa levi, največ jih je pa bilo oboje. Tako je g. zdravnik dr. Grassl vprašal očeta nekoč, no kako pa gre. „Slab sem, slab!“ Zapisal je zdravilo in bolje je bilo. „No, koliko levih pa si postrelil?“

„Od kedaj pa imajo srnjaki in srne rojstne liste, da bi vedel, kateri je pravi in levi?“ pa sta opravila! Iz srca smo se nasmejali, kako so večkrat potegnili „pliberški burgerje“ za nos.

Ob koncu pa so zapeli pevci: „Angeli ti naj igrajo, mir srca ti prineso, v sladki sen te zibljejo . . .“

Ob stoletnici na svidenje, dragi Šrančev očka!

Šrančeva družina je s tem slavjem pokazala, kako se naj častijo stari ljudje. Kakor naj oče pokaže svojim otrokom, da časti svojega očeta, ravno tako bodo potem otroci častili njega. To je tembolj hvalevredno, ker mladi stare ljudi tolikokrat zanemarjajo, jim nikoli ali le malokdaj napravijo kakke veselje; in to niti ob godovnih dneh ali ob posebnih slavnostih se jih nihče ne spomni. Zaradi tega gre Šrančevim še posebno priznanje in pohvala!

Tudi naš list se pridružuje številnim čestitkam in želi, naj Vsemogočni še dosti let ohrani vernega in značajnega Šrančevega očeta v zdravju in zadovoljstvu!

bistveno novega, skušal je pa vse šolstvo le še ostrejše podrediti državi, čim bolj zmanjšati vpliv Cerkve nanj, toda na drugi strani pa še okrepiti verski značaj nižjega šolstva, prepričan, da je vera najboljša vzgojno sredstvo. Za čisto znanost ni imel mnogo smisla, temveč mu je šlo predvsem le za izšolanje dobrih uradnikov, pri nižjem šolstvu pa za vzgojo „koristnih in dostojnih državljanov“.

Glavna cesarjeva skrb je bila posvečena ljudski šoli in to večkrat celo v škodo višjega šolstva. Dotedanje stanje cesarja ni zadovoljevalo, zato je odstranil z vodstva ljudskega šolstva precej trmastega Felbigerja in ga nadomestil najprej z dvornim svetnikom Gallom, l. 1788. pa s Slovencem Jos. Spendovom, ki je bistveno izboljšal tudi Felbigerjevo učno metodo.

Na Koroškem je bil v zimskem tečaju l. 1781-82 šolski obisk naslednji:

na Gornjem Koroškem je od	8.082 otrok obiskovalo šolo	2.631
na Srednjem Koroškem je od	12.627 otrok obiskovalo šolo	2.042
na Spodnjem Koroškem je od	4.056 otrok obiskovalo šolo	438

Skupno je na vsem Koroškem od 24.765 otrok obiskovalo šolo 5.111

Cesar je sklenil najprej pomnožiti število šol in je v to svrho dne 29. VII. 1781. vsem samostanom ukazal, da morajo ustanoviti in vzdrževati šole v vseh svojih krajih in v vseh njim pripadajočih župnijah. Ker sta šentpavelski in grebinjski samostan utemeljevala zatvoritev svojih šol z nevoljo staršev, ki da rabijo svoje otroke za delo, so jima z Dunaja odgovorili, da to ni noben izgovor in da naj starše prepričajo o koristi šole. Cesar se je

upiral zatvarjanju tudi slabo posečanih šol, a za večje kraje je zahteval še njih povečanje. V to svrho je izdal dne 10. VIII. 1783. naredbo, po kateri naj bi dobila skoro vsa mesta in večji trgi nekako normalno, a vse duhovnije, v katerih se vodijo župnijske knjige, pa trivialke in pičli dve leti nato je bila ta naredba dopolnjena še z ukazom, da je treba osnovati trivialke povsod, kjer se nahaja v okolišju pol ure 90-100 otrok, a kjer so slaba pota, pa še manj. Na enega učitelja naj bi ne odpadlo nad 100 otrok, kjer pa ima pomočnika, pa ne nad 160. Seveda je bil pa ta kakor še marsikateri drug cesarjev ukaz kratko in malo neizvedljiv in — če so tedanji podatki zanesljivi — je šolski obisk l. 1788. na Koroškem celo padel. Po izkazih z dne 31. XII. 1788. je bilo namreč na Koroškem: v zimskem tečaju na . . . 157 šolah le . . . 8567 učencev in v letnem tečaju na . . . 84 šolah le . . . 6923 učencev

V vsem letu 1788. je bilo baje v vseh notranjeavstrijskih deželah ustanovljenih tudi le 18 novih šol.

Da bi dvignil šolski obisk, je uvedel cesar z dvornim dekretom z dne 20. X. 1781. šolsko obveznost za vse dečke od 6.-12. leta in da bi bilo to tudi izvedeno, je ukazal, da morajo plačevati po mestih in trgih starši, ki bi ne pošiljali svojih otrok v šolo, dvojno šoinino, po kmetih bi morali biti kaznovani s tlako, a najrevnejši celo z batinami, duhovščina je pa morala s prižnic opominjati k rednemu obisku šole. Šolski obisk je hotel dvigniti tudi s tem, da je na trivialkah za dečke sploh odpravil šolnino in odpravljene so bile tudi posebne pristojbine za pouk računstva, ki so bile uvedene ponekod.

(Dalje prihodnjic)

Stari in mladi

Ravno te dni, ko je pritisnil mrz, mislim na vse naše stare ljudi. Žive ob „ta mladih“ na kmečkem posestvu in se stiskajo „v kot“, da niso drugim v napotje; morda žive v razpadajoči bajti ali nekje v sobici, ki je bolj podobna kleti kot stanovanjskemu prostoru. Različne so razmere, v katerih žive, pogosto zelo žalostne. Kjer jih mladi še morejo porabiti za delo, se še shaja. Toda ko je hrbet upognjen, ko roke in noge ne ubogajo več, pa tudi mladi pogosto skrajšajo obroke hrane in varčujejo pri drveh, ki naj bi grele sobo. Tako stari pogosto trpe lakoto, mrz in zraven še čutijo, da so odvečni, neproduktivni, samo v napoto.

Starost in bolezen. To je čisto naraven življenjski pojav, ki se mu ni mogoče izogniti. Pri nekaterih se znaki pokažejo prej, pri drugih kasneje. Pri nekaterih se začne tresti roke, noge, odpovedo oči in ušesa. To so nadloge, ki jih naj star človek ne vzame pretežko, ampak kot nekaj čisto razumljivega. Potem jih bo tudi lažje prenašal. Ni umetnost postati star, umetnost pa je, starost prav prenašati. Zapomnimo si, da vsak star človek zasluži primerno starostno oskrbo. Često jih prikrajša celo država in tako mora pri vzdrževanju pomagati drugi. Kjer z dobro voljo pomagajo, je pohvale vredno. Kjer pa dajejo po sili, pa je za starega človeka hudo.

Predno stari izročijo posestvo, jim mladi vse obljubijo. „Oh, še več, kot je zapisano, vam bomo dali!“ Po prepisu pa ta dobra volja sunkoma pada.

V naši fari se je takole zgodilo. Ko sta se oče in sin peljala od notarja, je ta dejal:

„Oče, prej sem se jaz pri vas peljal, zdaj pa se vi pri meni.“ V očetu je vse vrelo. Že tisti trenutek mu je bilo žal prepisa. Ta mož je umrl pri sosedu, še pogreba ni hotel plačati tisti, kateremu so vse prepisali.

Kakšno naj bo naše zadržanje do starih? Spoštljivo, hvaležno, pristrčno in razumevalno. Ozirajmo se na njih starost. Skuhajmo taka jedila, ki jim je tudi stara željst kos (mehko). Naj bo stari materi večkrat na razpolago kava, žemlja ali pogača. Če ded kadi fajfo, naj jo kadi. Ne bomo ga več odvadile. Če mu požirek žganja dobro de, ne zabranimo mu ga. Sperimo in zašijmo jim obleko. Ni vse dobro zanje. Pobelimo jim sobico, da bo vesela in prijazna. Peč naj ne bo zmeraj mrzla ali samo mlačna. Toplota je največja dobrota za skrninate ude. Povejmo jim, kaj se zgodi v družini, kako napreduje gospodarstvo, vse jih še zanima. Ne smemo jim dati čutiti, da so „otročji“ in da ne znajo več prav odločati. Pogosto se taki stari ljudje, o katerih pravimo, da so z eno ного že v grobu, zelo razveselijo nove obleke, lepe „hadrce“, itd.

Prav pravi pregovor: „Kakor se posojuje, tako se vrača.“ Mislimo nanj pri našem odnosu do starih. Če nas ljubezen in zapoved božja k temu ne nagibata, naj nas vsaj to zadnje.

Še žive pri nas po kamrah stare tete in ženičke. Ali jim ne bi zdaj v jeseni storile kaj dobrega, ne dale od blagoslovljene žetve? Vse leto nas bodo vklepale v hvaležno molitev in tako spet prosile za blagoslov našim hišam in našemu polju.

ROMALE SMO!

Že od nekaj je verno sloveško ljudstvo posebno častilo nebeško mater Marijo in kaj rado potomalo k Njej posvečenim svetiščem. Ni čuda, da je tedaj tudi deklška organizacija „Zveza absolventk“ ob svoji ustanovitvi vzela v svoj program: vsakoletno romanje. Ko smo radi jubilejnega leta spremenile lanskoletni načrt (da gremo k Mariji na Zilji), se je kljub času in denarnim stroškom odločilo 70 deklet za romanje v Marijino Celje.

Kaj hitro minejo lepi dnevi in ostanejo nam le še spomini. Rada bi še enkrat vzbudila te spomine in povedala vsem tistim, ki se niso mogle odzvati našemu vabilu, da je bilo res lepo. Cele tri dni smo smele biti skupaj z dekleti, ki so nam v tistih zimskih mesecih postale drage; skupaj s č. sestrami, katere so nam toliko lepega in koristnega dale za življenje. Tako je bilo že svidenje nekaj pristnega. Vožnja je bila prijetna. Med občudovanjem lepote naše Koroške in zelene štajerske se je veselo razlegala pesem, ki je slavila Marijo, občudovala stvarstvo, opevala veselo mladost.

Menjajoč sv. rožni venec in s pesmijo „Kraljica venca rožnega“ smo se bližale cilju. Le še en hriček in že so nas pozdravljali stolpi marijinoceljske bazilike. Kot iz enega srca je prišla pesem „Pozdravljena, Mati!“

Ne dajmo se povedati občutki, ko smo klečale pred milostnim oltarjem, kjer je bilo že toliko uslišanih prošenj in zaceljenih duševnih ran. Le Bog ve, koliko skritih prošenj iz teh vaših deklških src je hiteo k Mariji. Pa ne le zasebne zadeve smo priporočale Bogu. Prosil smo milosti za naša dekleta doma in po svetu, ki se morda težko borijo za poštenost in milost sv. vere. Molile smo za na-

šo ljubljeno domovino, da bi jo Marija varovala vsega hudega. Predvsem pa so hitele naše prošnje k Materi slovanskih narodov, da bi Ona izprosila pri svojem Sinu mir in prostost sv. vere bratom in sestram onstran gorovja naše domovine!

Marijino Celje pa nosi še poseben naslov: „Veliko mednarodno svetišče!“ In vsepovsod se poudarja le ena misel: da bi se narodi med seboj ljubili in sporazumeli. Dosti velika naloga tudi za nas. Pele smo, molile po domače, pa to v velikem avstrijskem svetišču. Seveda, narod smo, ki živimo, čeprav nas včasih hočejo zbrisati z zemljevida. Veliki svet pa nas prizna in občuduje našo kulturo, našo lepo, mehko pesem. Da bi vsaj me, ki smo šle skozi kršćansko in narodno šolo, se tega zavedale in zares ljubile svoj narod, materino besedo in jo tako dajale naprej v svoji družini! Tedaj in samo tedaj bomo izpolnile nalogo mednarodnega svetišča v Marijinem Celju, kakaj: le kdor bo svoj narod ljubil, bo znal tudi drugega spoštovati!

Nepozaben nam bo ostal zadnji večer, ko je bila procesija z lučkami. Kot morje plapolajočih sveč se je pomikalo okoli bazilike. Lepo je bilo videti naše dečke, ki so šle kot prve po tri vse v enakih oblekah. Neprestano pa se je prepevalo.

Kakor smo lepo opravile za naše duše, tako je bilo tudi poskrbljeno za naše zelodec in trudne glavce. V mladinskem domu je bilo dosti prostora za vse. Tam smo v prostih urah prijetno čmrle, prepevale in pred dvoriščem celo zaplesale pō naših narodnih melodijah. Ne, ne bomo pozabile teh lepih dni in se še enkrat zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pripomogli do lepega romanja.

Gojenka M. P.

F. GRIVSKI: 45

VOZNIKI POVEST

Niko je sedel pri očetu gvardijanu. Na drugem vozu se je peljala nevesta, vsa vesela in nežna sredi tovarišic. Na zadnje voze so se naložili svatje in pevci, ki so jo veselo rezali v rosnem jutru. Petrov Janez je vozil dekleta in se šalil z njimi, da ga je Erna parkrat ošvrknila z očmi.

Vse je pelo in vriskalo, le gvardijan in Niko sta se zaupljivo pogovarjala?

„Kako je z očetom?“

Gvardijan si je pogladil dolgo brado.

„Ne bo več dolgo! Ko sem se poslovil od njega, je jokal kakor otrok. Z menoj je silil. Na Fortunatov grob bi šel rad. Z zvijačo sem ga pregovoril in mu obljubil, da pridem ponj z vozovi. Začel je mahati z rokami in poganjati, kakor bi vozil. Zadnje dni nam je parkrat ušel k vodnjaku. Komaj smo ga izrgali in prisilili v sobico. Mrežo nad obodom je pretrgal in z rokami silil na dno. Naročil sem, naj še bolj skrbno pazijo nanj. Skrbi me, ker noče jesti, češ da je Ludovik zastrupil jedi. Pa materi o tem nič ne govori!“

Niko je zamišljen poslušal.

„Kaj pa ti, kislica!“ so klicali na vozu.

„Saj si že spovedan, kaj siliš v patra?“

Zasmejal se je, da bi pokazal dobro voljo.

V cerkvi je mežnar Luka nataknil za okna in oltarje zelenih vej. Pevci so peli na koru kakor za stavo, oče gvardijan je govoril počasi, tehtno, s poudarkom in vezal misli v pristrčno željo in očetovski nauk. Med mašo je obhajal ženina in nevesto ter lepo število svatov. Za slovo so klicali Niko na kor. Pred Materjo božjo, ki se je svetila v svečah, je zapel najlepšo pesem, ki jo je izbrala Tilka. Ravno tisto ko nekaj na šmarni dan.

Priporočili so se varstvu božjemu in posedli po vozovih. V vasi se jim je pridružil župnik, ki je nabral celo vrsto smešnih in resnih, da so ure tekle bliskovito. Mati Marička je sedela pri Niku. Tiha zadovoljnost in jedka skrb sta ji risali v obraz. Rada bi šla s svati k očetu, pa so jo pregovorili, ker se je preveč utrudila s pripravami.

Tilka se je preoblekla in naložila v zavoj prigrizek za očeta. Sredi popoldneva sta se vzdignila ženina in nevesta. Pevci so zapeli in stari Jurij je zunaj prižgal možnar. Z gvardijanom sta se odpeljala na postajo.

Tajne sile v rastlinah

Davno preden je bilo moderno zdravilstvo, davno preden so izdelovali zdravila v današnjih oblikah kot kroglice, praške, tablete, injekcije itd., je poznal človek bolezni in tudi zdravila zanje. Živel je v naravi in z njo ter iskal v njej tudi odpomoč proti boleznim.

Povsem naravno se mu je zdelo iskati zdravilnih sil v rastlinah, iz katerih je dobival hrano. Polagoma se je seznanil z njihoviimi zdravilnimi močmi in učinkovanjem teh. Očetje so predali svoje skušnje

Potrošnik ali revar (legvat) (Wegwart - Cychorium intybus)

potomcem; tako so se ohranile skozi stoletja in tisočletja do danes.

Ko se je človekovo udejstvovanje razširilo in ni zmožni vsak vsega, so se opravila omejila na gotove kroge ljudi; nastali so ne le obrtniki, marveč tudi zdravniki, čeprav še ne šolani v posebnih šolah in s posebnimi izpiti ter naslovi, pač pa bogati s skušnjami, ki so jih podedovali od prednikov in si jih pridobili tudi sami.

Še danes opazujemo in ugotavljamo pri tako imenovanih „divjih narodih“ ali „divjakih“, tako imenovanih, ker pač nimajo naše civilizacije, zdravljenje z različnimi pripomočki, med katere spadajo tudi rastline.

Zal pa se je pod vplivom tako imenovane racionalizma, to je mišljenja, da je le to resnično, kar more človek s svojimi čuti in svojim razumom spoznati, odvrnilo civilizirano človeštvo od načinov zdravljenja, kot ga je poznal človek v „divji“ dobi, takrat, ko še ni poznal naše civilizacije. Toda prav zdravljenje z zdravilnimi rastlinami, imenovanimi tako, ker vsebujejo moči, ki učinkujejo ugodno na človekovo zdravje, se je ohranilo še do danes nakljub modernemu, šolskemu zdravilstvu in pridobiva po zaslugi kemije in znanosti sploh zopet na vplivu. One skrivnostne sile, ki so jih jim pripisovali naši predniki, so se izkazale kot resnične sile, skrite v raznih sokih in snoveh rastlin. Še več: moderna znanost je spoznala, da so v drožeh, kot imenujejo zdravilne rastline, te sile porazdeljene mnogo bolj primerno človekovemu telesu kot pa v

kroglicah, kapljicah, tabletah in injekcijah, ki jih izdelajo v kemičnih tovarnah, ker nišo osamljene ali, kot pravijo, izolirane, marveč povezane med seboj tako, da na eni strani preprečujejo kvaren vpliv ene učinkovine, kot imenujemo te sile, na drugi strani pa omogočajo boljšo uporabo od strani telesa, torej pospešujejo njeno delovanje.

Medtem ko so še pred petdesetimi leti tako imenovani šolani zdravniki naravnost zasmehovali uporabljanje zdravilnih rastlin v zdravilne namene, boste danes težko našli šolanega zdravnika, ki bi se temu protivil. Sveda pa zahteva tudi taka uporaba neke mere znanja, ne le poznanja zdravilnih rastlin, marveč tudi njih uporabo. Ni namreč vseeno, kaj vzamem, koliko vzamem in kako vzamem od ene ali več zdravilnih rastlin, tudi ne, kdaj kaj vzamem. Treba je na eni strani poznati učinkovine, to se pravi, vedeti, čemu je ta ali ona zdravilna rastlina, na drugi pa človekov organizem. Ne učinkuje vsaka zdravilna rastlina na vsakega enako; tudi ni vselej znak, katerim se javlja bolezen, znak le za eno obolenje, marveč more biti kar več obolenj hkrati. N. pr. nekdo kašlja; vzrok more biti prehlad, pa tudi prah v zraku ali kak strup; da, celo jetika utegne biti vzrok kašlja. Ali pa more biti pri prehladu prehlajeno ne le grlo, marveč tudi sapnik in pljuča; tudi črevo in želodec se moreta prehladiti.

Iz teh primerov vidimo, da je pogosto bolezen zamotana in zahteva zdravljenje tudi z zdravilnimi rastlinam neko mero znanja in poznanja.

Poleg tega je treba zadeti pravo mero v moči zdravila. Omenili smo že, da ne učinkuje isto na vsakega na isti način. Kar učinkuje pri tem ugodno, utegne ostati pri drugem brez učinka ali pa pokazati neugodne posledice. Zato je treba pri zdravljenju z (Nadaljevanje na 4. strani)

Krčevce ali šentjanževa roža (Johanniskraut - Hypericum perforatum)

Hostje so ostali in se do noči neprisljuno zabavali. Ko je odzvonilo v čast sv. Florijanu, so se dobre volje razšli po vasi.

V hiši je pospravljala Erna. Mati Marička pa je zmučena sedla na stol, vzela iz kota viseč molen in molila za srečo mladih dveh in za zdravje očeta Gregorja...

Silno začuden je bil oče gvardijan, da ni so na postajo poslali voza, kakor je bil naročil. Nevoljen je gledal okrog, da ga je moral Niko tolažiti.

„Mogoče so v zamudi!“

„V samostanu ni zamude!“ je skoraj osorno odgovoril predstojnik. „Kar in kadar naročiš, je treba izvršiti!“ Tilka je stala na peronu z velikim zavrtikom.

„Pomagaj ji nesti!“ je veleval oče gvardijan. „Peš gremo!“ Ta neprilika je razbila veselo razpoloženje.

„Nov hlapec, nov nered!“ je brundal kapucin. „Pa še na poročni dan! Bogu bodi potoženo! Si bil pa ti že drugačen fant!“

Dobro je dela pohvala Niku, vendar je opravičeval novega hlapca. „Mogoče pa se je le kaj pripetilo!“

Vsi trije so z mislijo objeli očeta, nihče pa ni te misli izrekel.

Samostanske zidove je zagrinjal večer.

Brat Klemen je pozvanjal avemarijo in trikrat presekal zvonjenje za verne duše. Začudil se je oče gvardijan, ko je našel samostanska vrata na stečaj odprta. Tilko je peljal v sprejemnico in prižgal luč. Medla svetloba je ožarjala križ, ki je visel na steni. Novoporočenca je pustil predstojnik v sobi, sam pa je vznemoljen odhitel po hodniku. Golobje na dvorišču so preplašeni letali naokrog. Iz zakristije je stopil brat Klemen s svečo v roki.

„Kje je pater vikar?“ je rezko vprašal gvardijan. Stari brat se je ustrašil, da mu je beseda zastala v grlu.

„Tam v sobi sol!“ je jecljal, „pri mrliču.“ Z naglimi koraki je gvardijan odhitel po hodniku. Iz očetove celice se je začula zategnjena molitev. Kri mu je zastala, ko je vstopil v sobo. Na postelji je ležal oče Gregor, mrtaško bled, z mokrimi lasmi. Okrog postelje so klečali menihi, pater vikar pa je stiskal mrliču svečo v roko. Molčje so se mu umaknili. Sin je stopil k zgglavju in zdrknul na kolena. V tem hipu mu je bilo vse jasno. Zaprl je mrliču oči in se potopil v nemo molitev. Menihi so molčje odšli iz celice, samo pater vikar je ostal. Sočutno, z globokim glasom je javljal predstojniku:

(Dalje prihodnjic)

Našim dekletom in njihovim staršem v premislek

(NEKAJ MISLI O NAŠIH GOSPODINJSKIH SOLAH)

Jesen prihaja. Vsa narava že kaže njen pečat. Nemir poltja pončava. Umirjeno razpoloženje v naravi podpira tudi našo duševno zbranos.

V tem času mi ubahajo misli v isti čas pred tremi leti. Kaj je bilo? Redniki so mi dovolili obisk slovenske gospodinjske šole. Lahko si mislite, kaj pomeni to za mlado, neizkušeno, po znanju in doživljajih hrepeneče dekliško srce. Čeprav je bil še cel mesec čas do začetka pouka, sem vendar vse pripravila vršila z mrzlično naglico. Kako bo? Ta misel mi je še ponoči poglajala srce v nemiren utrip.

Veliko so pričakovali od šole naši starši, še več me same. Danes moram priznati, da so ti upi izpolnjeni. Ves pouk, ki smo ga prejele v našem lepem maternem jeziku, je stremel za tem, da nas vzgoji v preudarne, skrbne, modre in verne matere in gospodinje. Za dosego tega cilja je sicer važno strokovno znanje, še važnejšo vlogo pa igra v tem pogledu vzgoja duha, razuma in srca. Vzbudivši naš razum, da bi postal sposoben samostojnega mišljenja, utrditi voljo, da doseže, kar spozna za pravo, to je težje, kot skuhati dobro kosilo in zašiti predpasnik, čeprav smo se vse tudi to naučile. In vendar je bil tudi v tem oziru čas našega šestmesečnega bivanja v gospodinjski šoli zlat čas, čas, poln globine. Temeljito pripravljene stopamo v življenje, slabotne sicer v močeh, a močne v veri v naše poslanstvo. Otroški strah, nezaupanje je pregnal čut soodgovornosti pri življenjski ureditvi današnjega sveta. Sedaj slovenske, kmečke hčerke, homo postale slovenske kmečke matere, matere svojim otrokom, matere svojemu narodu.

Visok cilj zahteva velikega idealizma. In tega smo se navzele v šoli. Z idealizmom prežete naučno nastopamo življenjsko pot. Pa naš idealizem ne zida gradov v oblake. Na zemlji se udejstvuje, priklepa nas na rodno grudo, na domačo hišo, na drage starše, brate in sestre, objema v ljubezni sosede, domačo vas, vso domovino.

Danes, ko vse beži od kmečkega dela, je bolj kot kdaj dragocena zavest o velikem poslanstvu kmečkega stanu. S svojim delom na domači grudi smemo kot božje sodelavke pomagati pri oskrbovanju in preživljanju človeštva samemu nebeskemu Očetu. Tudi te velike vloge smo se zavedle šele v gospo-

dinjski šoli, kjer so nam spodbili vse predsodke, ki jih goji današnji svet proti delu na kmetiji. Ni nas več sram, kot nekdanj, vesele smo tega, da smo se rodile v kmečkih hišah, žulji na naših rokah in na rokah naših staršev, ki jih je rodilo delo na polju in pri vinu, so dragocenejši biseri, kot jih nosijo v prstane vdelane največji bogatini, saj jih je rodilo delo za ohranitev človeštva, torej delo, ki je za ustvarjenjem najodličnejše. S to mislijo prežete lahkega srca in ponosno stopamo po brazdah naših njiv in si pri delu veselo zapojemo:

Deklič veselo na svetu živi:
srpiček si nabrusi,
na njiv'ci ga poskusi,
korajžno, veselo na svetu živi.

To vse mi prihaja na misel sedaj, ko se obe naši slovenski gospodinjski šoli v št. Jakobu in št. Rupertu zopet pripravljata, da sprejmeta nov rod mladih deklet.

Vsem tem, ki so se odločile za obisk teh šol, želim obilo uspeha, tistim pa, ki se šele odločajo, obe šoli toplo priporočam.

Marija Dersula,
absolventka

V posnemanje . . .

Če hočete, da bo leča, ki jo kuhate, ostala svetla, skuhanje z njo vred olupljen krompir.

Če hočemo obleko, ki se težko lika, kljub temu lepo zlikati, jo najprej zavijmo v zmočeno in dobro ožeto frotirko. Vlaga, ki jo dobi obleka od frotirke, pomaga, da kos lepo zlikamo.

Če pri krpanju gobica trga fine, tanke nogavice, jo ovijmo s celofan-papirjem.

Če mešamo puding ali kakao, se rade tvorijo kepice. To preprečimo, če preje dodamo sladkor.

Brisače za posodo ostanejo mnogo delj cele, če jih po robovih večkrat preštepamo. Robovi se ne scefrajo.

Št. J.:

Sonja

Sonja je bila pravi otrok dvajsetega stoljetja. Še preden se je rodila, si je njen oče kupil najrazličnejših medicinskih knjig, kjer je bilo natančno povedano, kako morajo Sonjo hraniti, kako jo kopati, koliko mora tehtati in še marsikaj drugega. Seveda oče tedaj še ni vedel, da se mu bo rodila baš Sonja, saj sta s Sonjino materjo računala celo, da bosta dobila sina.

In nista se mogla zediniti, kako naj kopljeta otroka. V prvi knjigi piše, da je bolje kopati otroka zjutraj, v drugi pa, da je edino pravilno, skopati otroka zvečer, preden gre spat. Ko sta se slednjič zednila, da bosta kopala otroka na vsak način zvečer, nastane novo vprašanje: Kako naj prehranita otroka, če ga ne bi mogla dobiti mati sama? Pa so tudi tukaj pomogle knjige, da sta vse določila, kako in kaj. Še več, Sonjin oče je iz Nemčije naročil cenike različnih preparatov za poznejše hranjenje otroka. Sonjin oče je imel sestro redovnico, z imenom Marija, ki je tudi pisala Sonjinim roditeljem: „Ze sedaj molim za dušo vajinega otroka . . .“ Onadva sta se smejala, ko sta čitala pismo, in zanimal ju je samo konec pisma, kjer je redovnica omenila, da plete lepe, lahke otroške srajčke.

*

Namesto pričakovanega sinčka pride na svet Sonja. Seveda to še ni bila Sonja, bilo je nekaj drobnega in rdečega, kar je vsak drugače imenoval. Šele pri krstu je dobila ime Sonja — po očetovi materi Sofiji. Vsi so jo klicali za Sonjo. Kdo bi vendar imenoval malega otroka Sofija?

Sonjina teti redovnica je bila ravno tega imena zelo vesela. Pisala je s svojimi lepimi, nekoliko togimi črkami: „Molim za dušo male Sofije, da bi bila dobra in modra . . .“ Saj so samo površno prebrali to pismo, ki je ležalo na vrhu zavoja, povezanega z rožnato vrvico. Sonji pa so se naravnost izvrstno podale srajčke, ki jih je spletla teti redovnica. — Vsak teden so devali Sonjo na tehtnico in, če kdaj ni imela predpisane teže, se je oče takoj jezil nad materjo in ji kazal drobne Sonjine nogice, kako so mršave. Če pa je tehtala nekaj gramov čez predpisano težo, mu je lice ka žarelo od veselja. Čez pol leta je bila Sonja že čisto okrogla in nekoliko zagorela od sonca. Kadar je pri-

ščena daleč v tujino in ni minil dan, da ne bi molila za malo Sonjo. — — —

Sonja se je dobro učila in z lahkoto zdelovala trgovsko akademijo. Ko je dosegla sedemnajsto leto, se je polastil matere čuden nemir, oče pa je večkrat govoril o delu, o službi in o bodočnosti. Sonja se na to ni nič ozirala. Med počitnicami je ležala na soncu, se brezbržno žogala s tovarišicami in ji še na misel ni prišlo, da bi se ji življenje kakorkoli spremenilo. Splošno je bilo znano, da je Sonjino telo najbolj dovršeno delo narave in se temu ni prav nihče več čudil.

Skoraj nezavestno je začela Sonja čutiti, da starši od nje nekaj pričakujejo in se nečesa nadejajo. Mati je večkrat omenila, kako so druga dekleta v njenih letih dosti pametnejša in kako ona ne ve, kam bi se delala . . . Sonja pa ni razumela, kaj naj to pomeni. Počasi je opazala, da starši ne spremljajo z istim navdušenjem vsake njene kretnje in da se je mati nekoliko pomišljala, ali naj ji kupi oni klobuk, ki se ji je najbolj podal, ali onega dražjega, ki ni bil tako lep. To je Sonjo nekoliko zadelo, vendar je z istim veseljem dala na glavo dražji klobuk in odšla s tovarišicami na sprehod.

Sonja ni nikdar pomislila, da ima prekratka krila, da je njena obleka preveč prozorna in da se tako tesno prilaga telesu. Z brezskrbno zavestjo, da je na njej vse dovršeno in lepo, ni nikdar občutila sramu, še vedela ni, kaj je to!

Ko je s prav dobrim uspehom končala trgovsko akademijo, se je oče takoj začel brigati za službo zanjo, mati pa je postala črna in pusta. Večkrat je kaj opomnila Sonjo, ki pa se za njene besede še zmenila ni. Vsa je bila srečna, ko si je s trudom sešila prvo obleko, mati pa je prezirljivo nabrajala ustnice:

„Ko bi bila pametnejša, bi danes lahko nosila pariške toalete!“

Sonja je mater samo začudeno pogledala. Oče je zvedel, da bo v neki banki izpraznjeno mesto. Sonja naj gre k ravnatelju, da se predstavi in povpraša. Oblekla se je v lahno obleko brez rokavov in si vrgla na roke naramnik. Zunaj je pihal veter in bi ga morda potrebovala.

Gospod ravnatelj je sprejel Sonjo silno ljubezljivo. Ponudil ji je, naj sede nasproti njega. Sonja se je ležerno usedla, da ji je bilo videti kolena izpod krila; a ona tega ni opazila. Iz zložene listnice je vzela svoje spričevalo in odpirajoč ga začela govoriti. Ko dvigne pogled, da poda spričevalo ravnatelju, vidi, kako njegov pogled počiva na njenih kolenih. Prvikrat v življenju je začutila, kako ji je šlo nekaj čudnega skozi telo, zganila se je in si potegnila krilo niže. Ravnatelj vzame spričevalo. Medtem ko je ravnatelj gledal spričevalo, Sonja vstane in se začne zavijati v naramnik; nenadoma namreč se je prestrašila ob misli, da bi jo ta mož začel ogledovati, ko je v tako prozorni obleki.

Sonja je dobila službo v banki. Prvič je šla v pisarno v športni bluzi iz surove svile z dolgimi rokavi in v temnomodrem krilu. Sama ni vedela, zakaj je pri oblačenju potegnila krilo, kar je mogla nizko, da bi bilo čim daljše.

Težki so bili prvi dnevi v zaprtem prostoru. Težko je bilo vsak dan redno prihajati v službo. Tedaj se Sonja domisli, kako je to čudno, da jo mati prav tako opominja, naj ne zamudi službe, kot jo je nekoč

Tajne sile v rastlinah

(Nadaljevanje s 3. strani)

zdravilnimi rastlinami neke skušnje in da si jo pridobimo s pomočjo poskušnje. Tako delajo tudi šolani zdravniki s kemičnimi zdravili: oni poskušajo in opazujejo. Le s tem si pridobijo potrebno znanje. N. pr. kamilice so znano zdravilo; toda če pripravimo premočen čaj oziroma polivek, utegnejo škodovati temu ali onemu, medtem ko drugemu ne škodujejo. Arnika ni nič manj čislano zdravilo. Vzeta v preveliki meri povzroči krče. Mogli bi naštetih premnogo takih primerov.

Da se človek izogne nevarnosti kar na slepo poskušati, so sestavljeni razni priročniki, to je knjige, ki obravnavajo zdravljenje z zdravilnimi rastlinami. V teh priročnikih so opisane zdravilne rastline, da jih more vsak sam spoznati (zaradi lažjega spoznavanja so dodane še slike), navodila, čemu služijo posamezne rastline, to je za katere bolezni so (katere učinkovine vsebujejo), in kako jih uporabljamo oziroma kako napravljamo iz njih zdravilo, kot so: čaj,

Naš stric

Še vrabci ga pozdravljajo
raz streho: „Fici, fici!“
Kako li, zlomka, to vedo,
da kličemo ga stric?

Za ogrom kure čakajo,
da stric prižge tobak;
čebļjajo, kokodakajo —
da bi jih lopnil spak!

Ovčice nič ne tožijo,
pri njem jim dobro gre,
okoli njega krožijo,
mu ližejo roke.

Živina v hlevu ga pozna,
njen „mu!“ udarja v obok,
veselo konjič rezgeta,
ker stric je dobrih rok.

Mladina mu ne dá miru,
ko dan za hrib beži;
njegov orjak je poln strahu,
ki v pravljičah živi.

Limbarski

opominjala, naj nikar ne ustaja, naj še leži, ker še ni čas, da bi se šla kopat. In še dalje so se ji vračale misli, spomnila se je, kako sta oče in mati strmela, ko je morala njihova hčerka sedeti pri knjigi in se toliko učiti. Sedaj pa ves dan sedi nad računmi, se sklanja in dela! . . . Toda Sonjine modre oči so vse to gledale s čudovitim mirom in se samo smehljale.

V isti banki je naletela Sonja na nekega starejšega tovariša z akademije. Ko ga je prvič zagledala, ji je bilo nekoliko neugodno, kot da jo je sram, ker jo je poznal tudi takrat, ko je hodila po letoviščih in igrala tenis. Večkrat jo je spremljal do doma. Razgovarjala ste se o službi, o šefih in o povišanjih plače. Največ sta mislila na dneve dopusta in počitnic. Toda ko je prišel čas, da dobé nekaj dni počitnic, naznani ravnatelj, da se mora končati neko zelo važno delo in da za sedaj ni govora o dopustu. Istega večera je odšla Sonja s svojim tovarišem v kavarno na terasi, da se ohladi. Popila sta limonado in molčala. Vsak je občutil svojo bol. Nenadoma zagledata spodaj na cesti trop mladeži, ki se je veselo hahljala in ščebetala.

„Vračajo se od kopanja!“ omeni Sonjin tovariš.

V njenih očeh ni bilo zavisti, ampak v njih je bil izraz sočutja.

„Zakaj so tudi nas vzgajali starši, kot da bomo postali bogataši?“ tiho doda Sonja.

*

Prav tiste dni je dobil Sonjin oče obvestilo, da je umrla njegova sestra redovnica. Predstojnica samostana mu je poslala za spomin pokojničin molitvenik, v katerem je bil droben rumenkast listek papirja in na njem je bila napisana molitev z naslovom: „To molim vsak dan za malo Sofijo.“

Sonjin oče je dal hčerki listek z besedami: „No, lahko bi ti teti že kaj boljšega izprosilila s svojo molitvijo!“

Sonja je gledala na porumeneli papir, popisan z onimi lepimi, nekoliko togimi črkami, in pred oči ji je prišla slika one bučne mladeži, ki se vrača od kopanja:

„Mogoče tudi za vsakega od onih nekdo molli in se bo že vse dobro končalo.“

Izraz sreče ji je zaigral na ustnicah in hvalečna je bila teti-redovnici za njeno vero molitev . . .

polivek, sok, prašek in podobno. Mere, ki so podane za pripravo zdravil, so srednje, to je za povprečnega človeka mišljene. Ne veljajo pa za vsakega. Zato je treba poskušati. Začeti z manjšim mero, to je s šibkejšim zdravilom ter polagoma stopnjevat, dokler ne opazimo zaželenega učinka.

Taka knjiga je izšla pri Mohorjevi družbi v Celovcu leta 1956. Imenuje se „NAŠE ZDRAVILNE RASTLINE“. V njej so podane najnavadnejše, pri nas rastoče zdravilne rastline s potrebnimi navodili za uporabo. Poleg tega je opremljena knjiga z lepimi slikami, da more vsak že po njih ugotoviti, katera rastlina je zdravilna. Važna je ta knjiga ne le kot priročnik za gospodinjo, marveč tudi za našo učeno se mladino, ki naj bi spoznala in se seznanila najprej z onimi rastlinami, ki imajo kak pomen za človeka in med temi so brez dvoma mnoge, ki so pomembne za njegovo zdravje. Mladina se bo na podlagi te knjige seznanila s temi rastlinami in bo našla z nje pomočjo premnogo znanih rastlin po gozdovih in travnikih, o katerih se bo poučila, kakšnega pomena so za človeka. Dr. F. M.

CELOVEC

Predavanje z barvastimi slikami

V ponedeljek, 14. oktobra t. l. bo p. Jakob priredil skioptično predavanje v dvorani Kolpingovega doma v Celovcu. Začetek bo točno ob pol osmih zvečer.

Že lansko leto nam je pater Jakob predaval, pa takrat marsikdo ni vedel. Pozneje jim je bilo žal, da so zamudili. Drugi so pripovedovali, toda po toči zvoniti je prepozno. Tokrat torej naj ne bo prepozno. Lansko leto je bilo o Fatimi in Lurdu, letos pa bo o KORIZKI IN MORSKIH OBREZJIH. Tri mesce se je namreč mudil letos pater Jakob v južnih krajih in bo tako znal kaj povedati. In ker bo stvar v lepih barvastih slikah, bo toliko več zanimivosti za videti. Za Celovec nam hoče pripraviti lepo večerno urico. Pojdi-mo torej, pa pogledjmo, kaj bo.

Na svidenje!

LIHPOLJE

Minulo nedeljo, dne 22. 9., se je zbralo okoli 10. ure več razredov šolske mladine iz Domača in Skočidola ter mnogo drugih občanov občine Vernberg pred novim občinskim domom občine Vernberg — skupaj okoli 400 oseb — z učiteljstvom teh šol, odredom požarne brambe in občinskim odborom pod vodstvom krajevnega župana. Prišli so, da pozdravijo ob mimovožnji iz Celovca v Beljak avstr. zveznega predsednika, g. dr. Ad. Schärf. Imenom vse občine mu je rekel dobrodošlico g. župan, za katero se je predsednik v izbranih besedah toplo zahvalil, nakar so otroci zapeli eno pozdravno kitico. Vsa slovesnost — mimohodno razumljivo — ni trajala pet minut.

VERNBERG

Vsako leto obhajajo misijonske sestre v gradu Vernberg v cerkvi in na prostem slovesno zahvalnost za blagoslov božji na svojem vzornem upravljanem obsežnega gospodarstva. Letos se je tej slovesnosti na nedeljo, dne 15. septembra, popoldne pred novim umetnim grajskim križem in na ondolnem bližnjem travniku pridružila tudi podeželska mladinska skupina občine Vernberg, ki je na kraj slavja pripeljala mnogo raznih kmetijskih vozil z letnimi pridelki in prikazanjem različnih kmetijskih medletnih opravil.

Došlo je tudi mnogo traktorjev in kolesarjev. Vse je bilo v svečanem prazniškem razpoloženju. Vreme je bilo kar sončno in toplo, zelo ugodno. Pevski zbori so zapeli nekaj dnevu primernih, a tudi domoljubnih pesmi, govorniki pa so navzoče pozdravili ter orisali temeljno pomenljivost kmetijskega, dandanes skoro že povsem mehničarstva dela. Končno je preč. gospod p. rektor misijonišča imel navdušeno pridigo, po kateri je blagoslovil vse došle vozove, traktorje, konje in vse raznovrstne kmetijske pridelke tega leta, katere so bili nekateri poljedelci bližnje sosesčine gradu pripeljali na lice mesta. Slovesnosti se je udeležilo okoli 500 ljudi, ki pa niso bili sami Nemci, temveč tudi mnogo oseb slovenskega rodu in pokolenja, vsled česar bi bilo tudi umestno, da bi bila vsaj tudi kaka slovenska zahvalna molitev. Mirno in urejeno se je po dveh urah vse slavnostno občinstvo zopet razšlo. Čast in sad delu, slava in hvale troedinemu Bogu!

SMIHEL PRI PLIBERKU

Od samih novic smo skoraj pozabili povedati širnemu svetu, da so nas na našo veliko žalost zapustili prečastiti gospod kaplan Nemeč. V nedeljo 22. septembra so se od njih poslovili pevci, šolska mladina, Marijina družba, otroški vrtec ter odrasla mladina. V vezani besedi so se poslavljali od njih otroci, družbenice so se jim zahvaljevale za njih trud, požrtvovalnost, delo, katero so imeli z mladino. Teško je bilo včasih in niso želi pričakovane uspeha. Gospod župnik so se gospodu kaplanu zahvalili in jih prosili tudi odpustčanja, če farani nismo razumeli njih dalekosežnih načrtov in problemov. Želimo vsi, kakor so dekleta in otroci deklamirali, več božjega blagoslova, več vidnih uspehov pri njihovem požrtvovalnem delu v novem delokrogu. Teško ste šli od nas, videli smo to na vas. Nismo vedeli, da ste nas imeli tako radi! Priljubil se je vam Šmihel in ste ga teško zapustili, zapustili tudi zato teško, ker niste dosegli tega, kar ste si stavili za cilj vašega delovanja med nami, da bi stal farni dom v svoji

Pri nas na Koroškem

BISTRICA V PODJUNI

lepoti in velikosti, kot ste si ga zamislili ob svojem prihodu, zato ste rekli, da je vaše slovo dvakrat težko od Šmihela.

Pa tudi nam je težko, kakor je rekla deklica v deklamaciji: „Teško nam bo, Gospod, po vas.“

Teško, ker ne bomo imeli sedaj prijatelja mladine med nami, ker ne bodo imeli ministrantje svojega skrbnega očeta v svoji sredi. Marijine družbenice so izgubile svojega voditelja, mladina svojega dobrega mentorja, župniku, ki je bolan, so vzeli palico in oporo, ga pustili kakor slepca na cesti brez luči in hromeza brez palice.

Naša fara je veliko večja kot Škocijan, kamor ste odšli, da dela dosti dvema dušnim pastirjema, če jim hočemo deliti božji kruh v izobilju! Spovednica je oblegana, pa ga ni, ki bi odprl vrata božjega usmiljenja! Tabernakelj se zapre in ga ni, ki bi ga odprl. Zaprla so se vrata podružnih cerkva in ni ključa, ki bi jih odpiral. Pomanjkanje duhovnikov zatre rast božjega življenja, da se uniči še to, kar je bilo.

Prečastitemu gospodu kaplanu Alojziju Nemeču pa želimo obilo dušnopastirskega veselja, božjega blagoslova v novem delokrogu Gospodovega vinograda!

Dne 28. 9. smo obhajali dan vednega češčenja kakor druga leta slovesno in v obilnem številu posebno dopoldne pri svetih mašah, pridigah in pri mizi Gospodovi. Pridigovali so nam preč. g. župnik Zupan iz Zvabeka, g. Kristo Srienec iz Št. Lipša, mil. prošt Trabesinger in zvečer domači gospod župnik. Pomagali pa so v spovednicah in pri božjem oltarju preč. gospodje Fr. Učakar iz Kazaz, J. Sukič iz Vogrč, M. Igerc iz Suhe, Fr. Poš iz Globasnice, J. Valjavec iz Kamna, Alojzij Nemeč iz Škocijana, J. Verhnjak in g. Radanovič iz Tinj. Vsem iskrena hvala za njih obisk in njihov trud! Dan vednega češčenja pa je za nas dan duhovne obnove v Kristusu, ko molimo evharistično skrivnost.

Blagoslovitev prenovljene cerkve na Radišah

Stara, v zgodovini že leta 1216 v neki listini imenovana farna cerkev Radiše izgleda zdaj kakor mlada, s pisanimi krili okinčana ter ocvetličena nevesta! „Vse naredim novo“, beremo v svetem pismu. Tako so si mislili pod vodstvom za večjo čast božjo in za rastoči blagor faranov navdušenega svojega župnika tedaj že vneti farani, ko jim je pred dvema letoma nehote ponoči pogorel visoki strešni nastavek mogočnega cerkvenega stolpa in so se ob tem obžalovanja vrednem dogodku stopili tudi lepi bronasti zvonovi! Kar so skupno sporazumno s faranim svetom sklenili, to so tekom zadnjih mesecev s skupnimi močmi tudi sijajno izvedli.

Najprej so se lotili pogorišča. Nadelo so zvoniku novo streho, obnovili zidovje zunanaj in znotraj od tal do zvonišča in nabavili pri znameniti zvonarni Bühl v Tirolah novo bronasto zvonjenje peterih zvonov, ki nosijo z višine Radiš svoje milodoneče glasove po vsej višinski planjavi in tudi dol v dravske in podjunske nižave in višave. To je bilo lansko leto. Ker vseh sredstev za ta ogromni namen mala in le srednje premožna župnija sama iz sebe ni mogla zbrati, se je zaupajoč na božjo pomoč in na radodarnost vernikov Zilje, Roža in Podjune podala na pot zbiranja milodarov v te svrhe. Ni bila razočarana! Miloščine so tekle v roke zbiralk in zbiralcev, od tod v cerkveno prazno blagajno, od tu pa v zaslužka vredne mošnje raznih podjetnikov in delavcev, ki so načrtno obnovo stolpa in zvonovja s pridnimi in vestnim delom uresničili, tako da je mogla župnija lansko leto na god svete Uršule izgotovljena dela podvreči cerkveni blagoslovitvi oz. njeni obnovitvi. Glavni del žrtev in plačil pa je nosila farna občina sama. Čast ji in slava darovalcem in delavcem!

Lanskim popravam pa je letos sledilo nadaljevanje in dokončanje cerkvenih obnov. In zelo primerno je to bilo! Preč. g. župnik je začetkoma meseca sept. praznoval in fara z njim 25-letnico njegovega bivanja in

pastirovanja v župniji. Vsa fara z vsemi svojimi stanovi mu je oni dan slovesno čestitala. Pevci so mu zapeli, mladina mu je v rimah čestitala, on je pa molil za nje, oni pa za njega. Tako so bili vsi kakor prej vselej tako tudi zdaj po besedah svetega pisma „kakor ena duša in eno srce“. To je v treh božjih čednostih utemeljena sloga in edinstvo farne družine z od škofa jim poslanim pastirjem in obratno. „Nesloga tlači, sloga pa jači!“ Zato tudi vsi ti veliki vidni dušnopastirski in stavbni uspehi. V takem razpoloženju so bili tudi vsi župljani kljub velikim lanskim obnovitvenim žrtvam radovaljno zavzetni za dokončanje nujnih restavracij za novo finančno sodelovanje ob namenjeni obnovitvi tudi cerkvene notranjosti. Po odobritvi načina obnove od strani cerkvene oblasti najeli so v osebi cerkv. restavradorja I. Campidella iz Bistrice nad Beljakom spretnega nadvse skušnega in priznanega mojstra, ki je v nekaj tednih vsi notranjost cerkve — pod, stene, strop, duhovnišče, žagrad, stebre-podpornike, vse tri oltarje z vsemi mnogobrojnimi svetniškimi sohami, tabernakelj, prižnico, krstni kamen, cerkvena okna in razno drugo — s svojimi uslužbenci strokovno obnovil. Pozlačenje svetnikov, angelov itd. je pa že vse opravil doma pozimi. Zato je že takoj po izvedbi del mogla župnija v nedeljo, dne 15. septembra, slaviti god obnove posvečenja farne cerkve. Zvonovi, dva fanta in eno dekle z nekaj rimanimi kiticami so vabili k pobožni udeležbi in prosili mil. g. prošta in dekana iz Tinj za novo posvečenje oz. pobjagoslovljenje svetišča sv. Lamberta. Ob ubranem petju cerkvenega pevskega zbora ter mnogobrojni udeležbi farnih občanov je mil. g. prošt ob asistenci duhovnikov izvršil to prošnjo. Cerkev je zdaj res kakor mlada ozaljšana nevesta! — Bogu je čast pomnožena, a fari možnost dana, da, ko se je prekosila, bo versko še bolj zbrana! — Jo vlekaj je Medgorij vzgled, kjer vse je kakor novo, da tudi bi ta novi red — rodil ji sad gotovo!

Za veselo razvedrilo je skrbela godba iz Bistrice!

Mlademu paru obilo sreče in blagoslova v novem stanu!

Svatba je bila v hotelu Obir, ker je gđc. Milka Vogel več let bila tam nastavljena kot uradnica in je postala tam kakor doma, pri vseh nadvse priljubljena po svojem prijaznem in veselim značaju!

TINJE

Mogoče ne verjame vsakdo. Pri nas zares tudi prebiramo časopise. Prav smejali pa smo se nad poročilom štajerskega OeVP-glasila „Südost-Tagespost“ z dne 5. oktobra 1957. List piše pod naslovom „Niti ene maše vredne“ sledeče: „Samo en primer. V Tinjah, kjer živijo le štiri slovenske družine, so zbirali za zvonove. 80.000 šilingov so nabrali. Nemški prebivalci pa so zahtevali, da bi župnik vsaj eno mašo braj v nemškem jeziku, e n o n a m e s e c. Župnik je to obljubil, pa še danes, čeprav so zvonovi vlti in nosijo slovenske napise, izključno pridiguje jugoslovansko.“

Ugotavljamo, da je v Tinjah pri prvi maši slovenska in nemška pridiga; pri drugi maši pa je samo nemška pridiga in samo nemško petje. Ugotavljamo, da na tinskih zvonovih ni prav nobenega slovenskega napisa, čeprav so tudi Slovenci za zvonove darovali. Dopisnik „Tagespost“ pa se je verjetno zavestno zmotil, ko je štel slovenske in nemške družine v Tinjah. Mi domačini ne poznamo štiri slovenske družine, pač pa le štiri nemške družine in še te so se k nam priselile.

Tako se torej položaj v deželi in preko te zastuplja in to še pod naslovom „Tito že sredi Koroške“. Sicer pa je pred par leti tudi „Salzburger Nachrichten“ zapisala „Iredenta na prižnici“: „Slovenski duhovniki govorijo v jeziku sosedne komunistične države“. K petju pri drugi maši v Tinjah pa bi še dodali, da navdušeni „gesangvernarji“ le ne zmorejo vsako nedeljo peti v cerkvi, ker bi morali pač prestopiti cerkveni prag, kar pa jim ni posebno pri srcu, oni hočejo nemško petje le za tiste, ki tega niso zahtevali.

Romanje v Podgorje . . .

Proslava 40-letnice prikazovanja blažene Device Marije v Fatimi

Dne 13. oktobra bo minulo 40 let, ko se je Marija zadnjikrat prikazala v Fatimi. Ker je letos ta dan ravno nedelja, hočemo to obletnico še prav posebno obhajati. Župnije iz Roža in Zilje imajo na ta dan skupno romanje v Podgorje.

Sporod bo naslednji:

V Podgorjah je dopoldne že priložnost za sveto spoved. Glavni del romarjev bo gotovo prišel z dopoldanskim vlakom. Popoldne pripeljejo Marijin kip, ki je na Sedlcah v selski fari. Ob 14. uri bomo Marijo pred cerkvijo v Podgorjah slovesno sprejeli. Potem je v cerkvi slovesna sv. maša in pridiga, ki jo bodo imeli milostljivi gospod kanonik Aleš Zechner. Nato bomo obnovili posvetitev Marijinemu Srcu. Sledi procesija z Marijinim kipom in pete litanije. Ob 5 popoldne se od Marije spet poslovimo. Tudi med popoldansko slovesnostjo je priložnost za sv. spoved. Vse romarje vabimo k svetim zakramentom.

. . . in Dobro ves

NA ČAST FATIMSKI MATERI BOŽJI
13. oktobra 1957

Ob 40-letnici Marijinih prikazovanj, na dan zadnjega prikazovanja, bo v Dobrli vesi skupna spravna-zadostilna slovesnost na čast Fatimski Mariji.

Prav pred milostnim kipom Fatimske Marije, ki je že obiskala skorovse fare v Podjuni, se bomo zbrali na drugo nedeljo v oktobru, 13. t. m., v čim večjem številu.

Pridite z vsemi prevoznimi sredstvi vsaj do 10. ure, ko se začne glavna služba božja, ki jo bo daroval zastopnik g. škofa, mil. g. prelat dr. Blüml. Po sv. maši bo posvetitev Fatimski Mariji in nato slovesna procesija s kipom Fatimske Kraljice iz župne cerkve v cerkev Device Marije na Gori. Nato bodo slovesne pete litanije Matere božje in slovesni blagoslov.

Pridite verniki iz vseh štirih dekanij Podjune: dekanija Tinje, Velikovec, Pliberk in Dobrli vesi.

Pri glavni službi božji bo ljudsko petje pod vodstvom preč. g. dr. Cigana, spremljano z godbo, prav tako bomo skupno odpevali pri petih litanijah.

Ob 40-letnici fatimskih prikazovanj vsi Marijini častilci lepo vabljeni k Fatimski Mariji v Dobro ves 13. oktobra!

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani)

ST. LIPS

Tudi mi šentlipšani smo šli na romanje. Tokrat nas je vodila pot k Mariji Pomagaj na Brezjah. Igralci in pevci smo v spremstvu našega novomašnika Florijana Cergoja odšli na pot z avtobusom g. Sienčnika iz Dobre vasi. G. novomašnik je bil v naši sredi pevec in pevovodja in pri Mariji Pomagaj na Brezjah tudi naš mašnik. Tam, kjer so pevska grla zbrana, je seve tudi pesem vesten spremljevalec in doma je razporežen, kakor si ga človek želi za dneve oddiha.

Svojo pot smo nadaljevali preko Ljubljane, kjer smo si tudi ogledali razne zanimivosti, v Postojno, ki pa je bila za nas vse veliko presenečenje, ker podobnega še nismo videli. Čuda narave, v prav mali izdaji imamo nekaj podobnega tudi v jami pri Grebinju na Koroškem.

Obiskali smo tudi Trsat in tam prenočili. Da naš je pristanišče v Reki zanimalo in nam nudilo vsaj nekoliko vpogleda v

PROMETNA NESREČA

V ponedeljek, dne 7. oktobra se je z motornim kolosom ponesrečil direktor ljudske šole na Krčanjah g. Mirko Srienc. Bil je s svojo ženo na poti iz St. Lipša pri Žitari vasi, kjer je visela telefonska žica preko ceste, ki je povzročila padec, pri katerem sta zadobila on in njegova žena hude poškodbe. Oba so morali prepeljati v celovško deželno bolnico. Ponesrečencema želimo, da bi prav kmalu zopet okrevala.

PODRAVLJE

Meseca septembra sta bila tu dva pogreba. Koncem prve desetke je po dolgi bolezni umrl bivši železniški sprevodnik *Julij Plaschitz*, ki mu je zibelka tekla v Kotarčah (Guttaring), poročen pa je bil s Slovenko iz Kanalske doline, Nežo roj. Tribuč, umrlo pred dvema letoma. V družbi z drugimi je tudi sam rad slovenske pesmi poslušal ter tudi pel. Za njim žalujeta dva odrasla sina — eden poštni upokojenec, drugi pa železniški uslužbenec — in ena hči ter ena snaha z vnukom-sinom, absolventom filozofske fakultete v Solnogradu. Ob obilni udeležbi podružničarjev smo ga položili poleg njegove pred njim umrle žene. Dosegel je 75 let.

V smrti mu je pa sledila in sicer koncem druge desetke imenovanega meseca bivša svetovna vojna zakristanska služba podružnice prešla t. r. samogibno na njo. V sled oslabelosti je morala pred nekako 12 leti to bolj pičlo zasluženo službovanje predati v druge roke. Na svojem zadnjem potu je imela veliko hvaležnih vernikov za svoje spremljevalce. Počiva v grobu svoje matere. — Obema je krajevni župnik spregovoril nekaj tolažilnih, poučnih in spodbudnih besed. N. v m. p.

Hladilnike
Pralne stroje
Električne motorje
in vse električne predmete

JOHANN LOMŠEK
ŠT. LIPŠ, Tihaja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

svetovno trgovino, pa si lahko mislite. Iz Reke nas je vodila pot v Opatijo in od tam proti Trstu. To veliko luko iz časov avstro-ogrske monarhije smo si tudi ogledali. Na poti domov smo se peljali mimo vojaških pokopališč iz prve svetovne vojne, kjer čakajo vstajenja tudi naši znanci in sorodniki.

V ponedeljek, dne 29. julija, pa smo se zopet znašli pred Skofovo gostilno v St. Lipšu. Mesec dni pozneje pa so drugi romarji iz St. Lipša in Šmihela šli po isti poti.

Kmetijska zadruga v Železni Kapli

Najbrže ni nikjer na Koroškem toliko in tako raztresenih kmetij kakor pri nas v Železni Kapli. Saj je kar pet „grabnov“ iz Železne Kaple ven, in v vsakem „grabnu“ so na levo in desno proti vrhu kmetije. Lobnik, Lepena, ki se proti koncu razcepi v Podpeco in Koprivno, Remšenik, Bela in še Obirska, to so imena teh „grabnov“. Kako težavno je bilo pred leti za te gorske kmete, če so hoteli dobiti na dom kakršno koli večjo reč, kot n. pr. gradbeni material: opeko za zidanje, strešno opeko in podobno. Marsikdo bi bil rad kaj popravil na svojih gospodarskih poslopih, pa se je zbal prevelikih težav, preden bi imel sploh material skupaj.

V zadnjih letih se je marsikaj spremenilo:

v Lobnik grade novo cesto, vozni poti v Lepeno in Remšenik so popravili, da sta sedaj kar „pravi“ cesti, v Belo in Obirsko pa je bila itak že prej cesta.

In ko je sedaj Kmetijska zadruga v Železni Kapli dobila tovorni avto, bo za kmeta še marsikaj olajšano. Naročeno blago bo lahko dobil vsaj v bližino doma, če ne že kar na svoj dom. Prav tako pa bo tudi lahko prodal svoje pridelke in mu jih ne bo treba voziti samemu, ampak jih bo isti avto odvažal. Vsekakor pomeni ta pridobitev Kmetijske zadruge lep napredek za gorske kmete. Veliko lažje si bodo oskrbeli razne kmetijske potrebsčine, stroje, orodje, semena in gnojila, obenem pa bodo mogli tudi svoje odvišne pridelke vnovčiti.

Kmetje v Železni Kapli in okolici!

Pri Kmetijski zadrugi Železna Kapla

kupite po ugodnih pogojih svoje potrebsčine kakor:

kmetijske stroje in orodje, semena, umetna gnojila, krmila in drugo

Zadruga prodaja vse vrste moke kakor tudi zamenjava vsake vrste žita.

Z lastnim tovornim avtomobilom vam dostavljamo na dom. Kmetje, trgujte in kupujte pri svoji domači zadrugi!

Kateere prednosti

Vam nudi

Teppichhaus Radlmayr

PRI NAKUPU PREPROG: PREGRIJAL: BLAGA ZA POHISTVO: NAMIZNEGA IN POSTELJNEGA PERILA

1. NAJVEČJO IZBIRO

2. PAZLJIVO POSTREŽBO

3. NIZKE CENE • PLAČILNE OLAJŠAVE

BELJAK-VILLACH • POSTGASSE 3 • TEL. 47-67

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 13. 10.: 07.20—07.25 Duhovni nagovor 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 14. 10.: 14.00—14.30 Poročila. Pregled spreda. — Mladina poje. 18.45—19.00 Za našo vas. — TOREK, 15. 10.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Zdravniški vedež: Cuda presnove (II). — SREDA, 16. 10.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — K 108. obletnici smrti Fr. Chopina. 18.45—19.00 Za ženo in družino. — CETRTEK, 17. 10.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — „Z nobenim purgarjem ne grem jaz tavsat.“ — PETEK, 18. 10.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — „Sredi mojga srca ena pesmica zveni“. 18.45—19.00 Rast in življenje slovenske knjižne besede (III). — SOBOTA, 19. 10.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 20. 10.: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. 07.25—08.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Starši, opozorite svoje šolske otroke na slovensko oddajo radia Celovec, ki bo letos vsak drugi petek v mesecu in se glasi „Akustični mladinski list“. Torej ta mesec bo v petek 11. oktobra ob 14. uri. Mladina si bo z urednikom te oddaje lahko dopisovala in se bo tako vadila v materinskem jeziku.

Posestvo kupim

na Koroškem ali kje drugje v Avstriji; velikost posestva naj bo 10 do 25 hektarjev (od tega naj bo par hektarjev gozda). Pogoj je, da so poslopja (zgradbe) še v dobrem stanju.

Plačam v gotovini in sicer takoj!

Ponudbe z vsemi podatki o posestvu pošljite na upravo „Našega tednika - Kronike“ pod značko „Posestvo“

Največja izbira damskega in moškega perila

dobite poceni pri

L. MAURER

Klagenfurt, Alter Platz 34

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBSČINE dobite najugodnejše pri

HANS WERNIG

Celovec, Paulitschgasse (Prosenhof)

Brez kemičnih dodatkov

MÄNTEL

für Damen, Herren und Kinder empfiehlt preiswert

WALCHER

Klagenfurt, 10. Oktoberstraße

URADNA OBJAVA

DEZELNA FINANČNA DIREKCIJA OBJAVLJA:

Lastnikom motornih vozil sporočamo termin za oddajo davčnih kart.

1. Davčni rok za davek na motorna vozila obsega dobo od 1. oktobra do 30. septembra naslednjega leta. Po preteku tega davčnega roka, torej po 30. septembru vsakega koledarskega leta ima davčni obvezanec davčno karto brez vsakega poziva oddati pristojnemu finančnemu uradu do najkasneje 31. oktobra (§ 6 Abs. 3 KfzStG). Oseba oddaja davčne karte pri finančnem uradu ni postavno predvidena in naj zaradi tega po možnosti odpade. Za slučaj da davčni obvezanec svoji dolžnosti za oddajo svoje davčne karte do 31. oktobra ne zadosti, je finančni urad upravičen povšitati davčno pristojbino na dvakratno višino letnega zneska (§ 8 Abs. 3 KfzStG).

2. Če je dobilo tekom preteklega davčnega leta motorno vozilo novega lastnika, ima oseba, ki je 30. septembra lastnik vozila, davčno karto za ves davčni rok (glej zgoraj) vpsolati pristojnemu davčnemu uradu. Oseba, ki je lastnica motornega vozila ob koncu davčnega roka (30. 9.) jamči za ves davek celotnega davčnega roka.

3. Po 1. oktobru mora biti vsak lastnik motornega vozila v posesti nove davčne karte. Formularji za to so dosegljivi v vsaki trafiki in pri davčnih uradih brezplačno. Za vsa v krajih zvezne policijske direkcije Gradec, Innsbruck, Celovec, Linz, Salzburg in Dunaj pripuščena motorna vozila so v teh mestih obstoječi finančni uradi za pristojbine in davke pristojni.

Davčne obvezance v njihovem interesu opozarjamo na dolžnost oddaje davčnih kart, da jim bodo prihranjeni davčni poviški pristojnih finančnih oblasti.

Za prezidenta:

Dr. Arbeiter.

Za jesen in zimo si preskrbite toplo volнено odejo ali kovtre pri

L O D R O N

VILLACH, Lederergasse 12

Nogavice, žensko spodnje perilo, moške in otroške hlače dobite najceneje pri STOFFSCHWEMME, Klagenfurt, Benediktiner Platz.

SADNA DREVESCA

Velika izbira sadnih drevesc, posebnih sort, ki jim slana ob cvetju ne škoduje.

ING. MARKO POLZER,
St. Veit/Jauntal

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:
Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen „DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW - MÜBEL - VERKAUFSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Šivalni stroji
kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus

KERN

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

Ugodno plačilo na obroke